

**Uchwała nr XVIII/184/2025
Rady Gminy Michałowice**

z dnia 18 grudnia 2025 r.

w sprawie uchwalenia „Gminnego programu wspierania rodziny na lata 2026- 2028”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.) w związku z art. 176 pkt. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49 ze zm.), Rada Gminy Michałowice uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwala się „Gminny program wspierania rodziny na lata 2026 - 2028” w brzmieniu załącznika do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Michałowice.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

Przewodniczący Rady
Gminy Michałowice

Jarosław Hirny-Budka

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2026-2028

Spis treści

Wstęp	2
Analiza sytuacji dziecka i rodziny w Gminie Michałowice (2022-2025)	3
Analiza SWOT	10
Adresaci programu	11
Cele Programu	12
Działania, sposoby realizacji, wskaźniki i harmonogram programu	13
Wdrażanie, monitoring i sprawozdawczość	18
Finansowanie Programu	18

Wstęp

Podstawę prawną opracowania i przyjęcia programu stanowi art. 176 ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program jest zgodny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2026 oraz stanowi uszczegółowienie zapisów określonych jako cel strategiczny „wieloaspektowe wsparcie osób i rodziny”.

Rodzina jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i zaspokajania potrzeb swoich członków. Warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka, jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces jego socjalizacji, kształtowanie osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu, dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe. Prawidłowo funkcjonująca rodzina zaspokaja wszystkie potrzeby dziecka w sferze psychicznej i materialno-bytowej, jest źródłem poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieuświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, m.in.: przemoc domowa, rozpad rodziny, brak właściwej opieki rodzicielskiej i nieporadność życiowa, śmierć rodziców, ubóstwo i bezrobocie, alkoholizm, narkomania, przestępczość oraz nieprzystosowanie społeczne. Rodziny przeżywające trudności w swoim funkcjonowaniu potrzebują wsparcia. Wsparcie to, powinno być nastawione na pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów oraz przywrócenie prawidłowego funkcjonowania. Działalność na rzecz wspierania rodzin powinna koncentrować się na wyrównywaniu nieuzasadnionych i niezawinionych różnic socjalnych, tworzeniu równych szans, asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego, a także na promocji i wsparciu więzi rodzinnych. Natomiast działania podejmowane na rzecz dzieci winny mieć na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych oraz zapewnienie ochrony w obliczu zagrożeń.

Wspieranie rodziny to jedno z kluczowych zadań samorządu, mające na celu zapewnienie optymalnych warunków rozwoju dla wszystkich jej członków. Rodzina jako podstawowa komórka społeczna, odgrywa fundamentalną rolę w kształtowaniu przyszłych pokoleń i budowaniu silnego społeczeństwa. Program wspierania rodziny na lata 2026-2028, zwany dalej „programem” ma na celu kompleksowe wsparcie rodzin w różnorodnych aspektach ich życia. Stanowi kontynuację dotychczasowych działań dostosowując je do aktualnych realiów jak również wprowadza nowe inicjatywy. Celem programu jest wzmocnienie funkcji opiekuńczej i wychowawczej rodziny, zapobieganie jej dysfunkcjom oraz poprawa jakości życia rodzin zamieszkujących Gminę Michałowice. Realizacja tych założeń będzie możliwa dzięki synergii działań lokalnych instytucji, organizacji pozarządowych oraz aktywnemu zaangażowaniu samych rodzin.

Analiza sytuacji dziecka i rodziny w Gminie Michałowice (2022-2025)

Gminę Michałowice na dzień 31 grudnia 2024 r. zamieszkiwało 19 494 osób. Populacja w wieku przedprodukcyjnym (0–18 lat), wynosiła 4 257 mieszkańców, co stanowi 21,9% ogółu mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich lat obserwowany jest spadek liczby osób do 18 roku życia, w szczególności w najmłodszych grupach wiekowych. Szczegółowy rozkład przedstawia Tabela nr 1.

Tabela 1. Liczba dzieci w poszczególnym przedziale wiekowym w latach 2022-2024

	przedział wiekowy	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
Liczba dzieci	0-2	423	389	353
	3 do 7	836	801	729
	od 7 do 12	1523	1509	1520
	13-15	792	788	794
	16-18	732	770	794
	razem	4306	4257	4190

Źródło danych: Bank danych lokalnych.

Obserwowany jest natomiast wzrost liczby dzieci z opiniami poradni psychologiczno - pedagogicznej i dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego.

Tabela 2. Liczba dzieci z opiniami z poradni psychologiczno-pedagogicznej

rok szkolny	liczba opinii		
	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Gminne Przedszkole w Michałowicach	3	5	0
Zespół Szkolno - Przedszkolny w Nowej Wsi	99	78	75
Szkoła Podstawowa w Komorowie	120	91	129
Liceum Ogólnokształcące w Komorowie		45	42
Szkoła Podstawowa w Michałowicach	151	118	156
razem	373	337	402

Źródło danych: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2024/2025

Tabela 3. Liczba dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego

	2022/2023		2023/2024		2024/2025	
	liczba orzeczeń	w tym z zespołem Aspergera lub autyzmem	liczba orzeczeń	w tym z zespołem Aspergera lub autyzmem	liczba orzeczeń	w tym z zespołem Aspergera lub autyzmem
Gminne Przedszkole w Michałowicach	3	0	4	0	7	2
Zespół Szkolno - Przedszkolny w Nowej Wsi	20	10	32	18	38	23
Szkoła Podstawowa w Komorowie	23	16	46	34	52	39
Liceum Ogólnokształcące w Komorowie			9	8	14	9
Szkoła Podstawowa w Michałowicach	28	17	38	25	50	34
razem	74	43	129	85	161	107

Źródło danych: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2024/2025

Podmiotem wskazanym do realizacji zadań gminy z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Michałowice.

Kluczową formą wsparcia wynikającą z w/w ustawy jest asystentura rodzinna, której celem jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Pomoc asystenta rodziny kierowana jest także do rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnością lub ciężką chorobą, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Kolejną formą wsparcia rodziny dedykowaną w szczególności dzieciom i młodzieży jest Placówka Wsparcia Dziennego „Świetliki” – prowadzona w formie opiekuńczo-wychowawczej i podwórkowej. Zapewnia ona organizację czasu wolnego po szkole, pomoc w nauce, zajęcia rekreacyjne oraz wyjścia integracyjne. Dzieci i młodzież, jak również ich rodzice, mogą korzystać ze wsparcia psychologicznego. Realizowany jest Gminny program dla rodzin wielodzietnych Rodzina 3+ na lata 2023 -2026” obejmujący świadczenia na dojazdy dla dziecka uczącego się w szkole ponadpodstawowej lub szkole wyższej w systemie dziennym, a także jednorazowe świadczenia z tytułu urodzenia trzeciego i kolejnego dziecka. W ramach działań na rzecz wsparcia rodzin z małymi dziećmi prowadzony jest Klub Mam, dedykowany matkom, które dzielą się doświadczeniami, wspierają się w codziennych wyzwaniach oraz wzmacniają swoje kompetencje wychowawcze. To miejsce, w którym uczestniczki mogą otwarcie porozmawiać o radościach i trudnościach związanych z macierzyństwem, znaleźć zrozumienie i praktyczne wsparcie. W październiku 2025 roku uruchomiono grupę wsparcia dla rodziców dzieci z neuroróżnorodnościami. Dla rodzin w trudniejszej sytuacji ekonomicznej dostępna jest pomoc socjalna oraz pomoc żywnościowa, która obejmuje zarówno świadczenia na zakup żywności i posiłków, paczki żywnościowe a także gorący posiłek. Rodziny doświadczające sytuacji kryzysu, konfliktu czy przemocy są obejmowane pracą socjalną realizowaną przez pracowników socjalnych. Wymienione działania były realizowane w oparciu o gminny program wspierania rodziny na lata 2023-2025. Szczegółowe zadania z zakresu wspierania rodziny realizowane w latach 2023-2025 i ich wskaźniki prezentuje poniższa tabela.

CEL 1 Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny					
L.P.	ZADANIE	WSKAŹNIKI	Wartość wskaźnika		
			2023	2024	I półrocze 2025
1.1.	Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (bezpieczeństwo socjalne)	Liczba rodzin objęta pomocą społeczną.	45	43	28
		Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych.	55	44	31
		Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego.	16	14	13
1.2.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w postaci posiłków, w tym w ramach programu "Posiłek	Liczba rodzin korzystających z programu i poza programem.	42	36	28

	w szkole i w domu".	Liczba dzieci korzystających z programu i poza programem.	62	54	45
		Liczba osób dorosłych korzystających z programu i poza programem.	18	19	20
1.3.	Udzielenie dzieciom i młodzieży stypendium o charakterze socjalnym oraz naukowym.	Liczba osób objętych wsparciem stypendialnym socjalnym	13	10	Brak danych
		Liczba osób objętych wsparciem stypendialnym naukowym.	609	688	Brak danych
1.4.	Realizacja Programu "Rodzina 3+"	Liczba rodzin objętych programem	46	40	37
1.5.	Zapewnienie pomocy w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z dziećmi.	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem.	1	0	0
1.6.	Wsparcie dzieci i młodzieży z rodzin ubogich w dostępie do wypoczynku.	Liczba osób korzystających ze wsparcia finansowego w celu zapewnienia wypoczynku.	0	0	3
1.7.	Monitorowanie i ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	Liczba spotkań w zespole ds. ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	2	1	1
1.8.	Podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	Liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych.	0	0	0
		Liczba spotkań zespołów ds. oceny sytuacji dziecka.	2	1	1
1.9.	Współfinansowanie pobytu dzieci umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	Wysokość poniesionych nakładów finansowych.	15 521,46	29235,55	16102,68
		Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej.	4	4	5
CEL 2 Wspieranie rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej					
L.P.	ZADANIE	WSKAŹNIKI	wartość wskaźnika		
			2023	2024	I półroczu 2025
2.1.	Zapewnienie usługi asystenta rodziny.	Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.	16	13	11
2.2.	Prowadzenie i rozwój placówki wsparcia dziennego.	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach placówki wsparcia dziennego.	99 w tym 33 osoby w formie podwórkowej	121 w tym 51 osoby w formie podwórkowej	61

2.3.	Realizacja zajęć na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	Liczba zrealizowanych form wsparcia.	3	3	Brak danych
		Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem.	908	794	Brak danych
2.4.	Organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.	Liczba osób korzystających z wypoczynku.	68	54	42
		Liczba zorganizowanych form wypoczynku.	3	2	1
2.5.	Prowadzenie grup wsparcia i samopomocy.	Liczba prowadzonych grup.	3	2	2
		Liczba osób uczestniczących w grupach.	44	37	27
2.6.	Realizacja ogólnodostępnych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych.	1843	1586	Brak danych
2.7.	Organizowanie wydarzeń o charakterze integrującym rodziny.	Liczba zorganizowanych wydarzeń.	2	2	1
2.8.	Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa, w tym psychologicznego, terapii, mediacji i pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego.	Liczba podmiotów udzielających wsparcia.	1	1	1
		liczba udzielonych konsultacji i porad	55	142	80

CEL 3 Podnoszenie jakości i efektywności usług na rzecz wspierania rodziny

L.P.	ZADANIE	WSKAŹNIKI	wartość wskaźnika		
			2023	2024	I półroczu 2025
3.1.	Szkolenia dla grup zawodowych pracujących na rzecz wspierania rodziny.	Liczba zorganizowanych szkoleń.	25	2	1
		Liczba osób biorących udział w szkoleniu.	16	11	15
3.2.	Zapewnienie dostępu do szkoleń i superwizji dla asystenta rodziny.	Liczba zorganizowanych szkoleń i superwizji.	13	13	6
		Liczba asystentów korzystających ze szkoleń i superwizjach.	3	1	1
3.3.	Zapewnienie dostępu do szkoleń i superwizji dla pracowników placówki wsparcia dziennego.	Liczba zorganizowanych szkoleń i superwizji.	24	11	

		Liczba osób biorących udział w szkoleniach i superwizjach.	3	2	3
3.4.	Prowadzenie pracy socjalnej i monitorowanie sytuacji dzieci w rodzinach zagrożonych.	Liczba rodzin z dziećmi objętych pracą socjalną.	45	43	28
3.5.	Budowanie i wzmacnianie sieci lokalnych liderów rodzinnych.	Liczba zorganizowanych wydarzeń	0	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zebranych do monitoringu wskaźników Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 przez zespół ds. rodziny

Na podstawie powyższego zestawienia można przyjąć następujące wnioski:

1. Rodziny miały zapewniony dostęp do form wzmacniających bezpieczeństwo socjalne oraz poczucie stabilizacji. Liczba rodzin korzystająca z pomocy finansowej zmniejsza się, co oznacza, że sytuacja bytowa rodzin z terenu gminy jest stabilna.
2. Rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze miały dostęp do usługi asystenta rodziny, placówki wsparcia dziennego jak również poradnictwa psychologicznego oraz edukacji i wsparcia.
3. Zapewniono finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej i podejmowano pracę z rodzinami biologicznymi.
4. Prowadzono działania na rzecz wsparcia i rozwoju kadr realizujących usługi na rzecz rodziny.

Przedstawione zadania, wskaźniki oraz postawione wnioski potwierdzają zasadność kontynuacji realizowanych zadań na rzecz wspierania rodziny.

W celu pogłębienia diagnozy sytuacji dziecka i rodziny 30 października 2024r. w Urzędzie Gminy Michałowice odbył się panel dyskusyjny pod tytułem "Potrzeby i wyzwania w obszarze wspierania rodziny z perspektywy dzieci, młodzieży, rodziców i specjalistów". Celem wydarzenia było stworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń, zidentyfikowania potrzeb oraz nawiązania współpracy między instytucjami działającymi w obszarze wsparcia rodzin. W trakcie spotkania wybrzmiało szereg problemów i wyzwań, które zostały szczegółowo opisane przez Panią Barbarę Paź i Krzysztofa Michalaka w raporcie z panelu dyskusyjnego. Dokument zawiera opis problemów i wyzwań jak również rekomendacje co do rozwiązań i działań. Między innymi raport ujmuje następujące sytuacje problemowe i wyzwania podejmowane podczas panelu:

- 1) problemy w relacjach rodzinnych;
- 2) braki w psychoedukacji;
- 3) niedostateczne umiejętności komunikacyjne;
- 4) nadopiekuńczość i niewystarczające kompetencje rodzicielskie;
- 5) niedostateczne wytyczenie granic;
- 6) brak systemowego wsparcia dla rodziców i dzieci;
- 7) przeciążenie dzieci zajęciami dodatkowymi;

- 8) problemy psychiczne związane z lękiem i depresją;
- 9) szczególne potrzeby wynikające z różnorodności;
- 10) stres i uzależnienia;
- 11) nadmierna ekspozycja na technologię cyfrową;
- 12) agresja i przemoc rówieśnicza;
- 13) brak dostępu do odpowiedniego wsparcia;
- 14) potrzeba działań profilaktycznych i prewencyjnych;
- 15) brak kompetencji wychowawczych nauczycieli do efektywnego zarządzania sytuacjami konfliktowymi i wychowawczymi;
- 16) zjawisko przeczucia odpowiedzialności;
- 17) podważanie autorytetów;
- 18) brak efektywnej komunikacji między instytucjami, organizacjami i osobami świadczącymi pomoc profesjonalną;
- 19) brak znajomości realnych potrzeb środowiska;
- 20) niskie zaangażowanie mieszkańców;
- 21) brak przepływu informacji o inicjatywach.

Wśród wniosków sformułowanych w wyniku panelu pojawiły się między innymi:

- 1) potrzeba regularnych spotkań i warsztatów pozwalających na dalszą wymianę informacji i wsparcie między różnymi instytucjami;
- 2) potrzeba organizacji cyklicznych spotkań i warsztatów tematycznych;
- 3) stworzenie bazy danych instytucji wspierających rodziny i organizacji, które mogą współpracować;
- 4) współpraca z mediami lokalnymi w celu informowania o dostępnych programach wsparcia;
- 5) zaangażowanie lokalnych instytucji i społeczności w pomoc rodzinom, poprzez rozwijanie nowych inicjatyw.

Kolejnym dokumentem, który podejmuje kwestie dotyczące wyzwań i potrzeb rodzin na terenie gminy jest opracowana w 2025 roku na zlecenie GOPS Gminy Michałowice „diagnoza potrzeb społecznych w zakresie działań profilaktycznych w obszarze uzależnień w środowisku Gminy Michałowice”. Jednym z narzędzi diagnostycznych było badanie focusowe ze specjalistami pracującymi w obszarze psychoprofilaktyki i pomocy społecznej. Jednym z pytań badawczych była pytanie „jakie są główne problemy społeczne w gminie Michałowice?”. Jako główne problemy wskazano: rozwarstwienie ekonomiczne społeczności mieszkańców gminy; brak czasu na budowanie silnych więzi z dziećmi i kryzysy rodzinne; izolowanie się młodych mam; przemoc domowa w nowej odsłonie, tzn. nie jako konsekwencja uzależnień czy niskiego statusu ekonomicznego, ale tzw. przemoc „białych kotnierzyków”. Zalecenia sformułowane w wyniku badania wskazują na zasadność działań wspierających rodzinę, a zwłaszcza rozwijających relacje pomiędzy jej członkami. Jako przykładowe działania dokument wskazuje:

- 1) działania informacyjne (np. kampanie społeczne) wskazujące na kluczowe elementy budujące siłę rodziny i więzi pomiędzy jej członkami;

- 2) działania edukacyjne wzmacniające radzenie sobie rodzin w sytuacjach kryzysowych i trudnych wychowawczo (np. Szkoła dla Rodziców, warsztaty rozwiązywania konfliktów, warsztaty z interwencji wychowawczej, konsultacje psychologiczne dla rodziców, itp.);
- 3) imprezy rodzinne tworzące warunki do rozwoju wspólnych aktywności – wewnątrz rodzin, ale też integrujące środowisko rodziców;
- 4) Klub Mam, gdzie mamy mogą się spotkać i porozmawiać, a dzieci mogą się wspólnie pobawić;
- 5) wolontariat rodzinny – zaangażowanie młodych ludzi (najlepiej studentów kierunków pomocowych) do zajęcia się dziećmi, których rodzice w kryzysie mogą wyjść i odbudować relacje;
- 6) programy profilaktyczne dla ostatnich klas szkół ponadpodstawowych dotyczące budowania relacji i więzi rodzinnych (np. Archipelag Skarbów, lub inne autorskie programy dostosowane do potrzeb odbiorców).

Diagnoza obejmowała także sytuację uczniów w środowisku szkolnym oraz kwestie kontroli ze strony rodziców i wspólnych aktywności z rodzicami. Diagnozą objęto zarówno uczniów jak i ich rodziców i opiekunów. Wnioski z diagnozy uczniów w klasach 4-6 w tych obszarach wskazują, że uczniowie mają generalnie wysokie zadowolenie z relacji z rodzicami, a rodzice sprawnie kontrolują zachowanie dzieci. Zachowania problemowe są podejmowane przez bardzo niski odsetek uczniów, choć są one często postrzegane u innych rówieśników i często są wynikiem obserwacji analogicznych zachowań w domu rodzinnym oraz doświadczeń przemocy i cyberprzemocy. Wnioski z diagnozy uczniów klas 7-8 również potwierdzają w zakresie sytuacji finansowej rodziny i relacji z rodzicami. Uczniowie otrzymują wsparcie ze strony rodziców, prowadzą częste rozmowy z rodzicami o szkole i sprawach osobistych, wspólnie spędzają czas. Wnioski wskazują także, że część uczniów obserwuje w domu palenie papierosów, picie alkoholu, kłótnie, krytykę i wyzwiska. Dodatkowo ponad 1/3 doświadcza regularnych form przemocy lub cyberprzemocy (najczęściej w postaci złośliwych komentarzy). Wnioski z diagnozy grupy rodziców i opiekunów potwierdzają, wysokie aspiracje edukacyjne związane z ich dziećmi Większość dorosłych deklaruje systematyczne aktywności wykonywane wspólnie ze swoimi dziećmi. Dotyczą one zwłaszcza rozmów o ocenach i sprawach dziecka. Ponad połowa poświęca też czas na aktywności sportowe, granie w gry czy oglądanie filmów. Prawie każdy z badanych rodziców sprawdza zachowanie dziecka i kontroluje jego aktywności.

Przedstawiona analiza oparta na wybranych danych demograficznych, ewaluacji programu wspierania rodziny na lata 2023-2025, raportu z panelu dyskusyjnego "Potrzeby i wyzwania w obszarze wspierania rodziny z perspektywy dzieci, młodzieży, rodziców i specjalistów" oraz „diagnozy potrzeb społecznych w zakresie działań profilaktycznych w obszarze uzależnień w środowisku Gminy Michałowice”, podkreśla mocne strony Gminy Michałowice i podejmowanych działań jak również wskazuje na identyfikowane potrzeby i wyzwania. Kluczowe wnioski są spójne i koncentrują się na budowaniu więzi, edukacji i współpracy instytucjonalnej w obszarze wspierania dziecka i rodziny.

Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji. Skupia się ona głównie na odpowiedzi na pytania: Czy obecny stan zasobów gminy stanowi silną czy słabą stronę, tzn. czy jest czynnikiem ułatwiającym, czy utrudniającym rozwój oraz jakie szanse i zagrożenia dla gminy płyną z jej kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem?

Analiza tych czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu wspierania rodziny oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala na ukierunkowanie działań w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu.

Informacja, która nie może być poprawnie zakwalifikowana do żadnej z wymienionych grup, jest w dalszej analizie pomijana jako nieistotna strategicznie. Analizując bieżącą sytuację środowisk z terenu Gminy Michałowice i dotychczas podejmowane działania można przyjąć, że:

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• bogata i różnorodna oferta wsparcia: Kluby Mam i Ojców, PWD, COM, DDS+, programy profilaktyczne, warsztaty kompetencji rodzicielskich, wydarzenia rodzinne, oferta kulturalna i sportowa;• bezpłatny dostęp do wsparcia specjalistów (psycholog, pedagog, asystent rodziny);• doświadczona i wykwalifikowana kadra w GOPS, szkołach, CUW;• dobra sytuacja finansowa gminy;• szeroka dostępność infrastruktury (szkoły, przedszkola, place zabaw, ścieżki rowerowe);• wysoka aktywność instytucji lokalnych i dobra współpraca;• otwarta postawa na potrzeby mieszkańców, działania odpowiadające na realne potrzeby;• rozbudowana oferta edukacyjna i profilaktyczna (zdrowy styl życia, uzależnienia, przemoc);• zaangażowanie mieszkańców w inicjatywy społeczne;• bliskość Warszawy – dostęp do specjalistycznych placówek i oferty edukacyjnej.	<ul style="list-style-type: none">• ograniczona współpraca między podmiotami i niskie zaangażowanie części partnerów;• brak grup wsparcia dla rodziców.• niewystarczający dostęp do specjalistów w zakresie psychiatrii (szczególnie psychiatra dziecięcy);• niedostateczna oferta dla młodzieży i rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnościami;• problemy w relacjach rodzinnych: słaba komunikacja, brak granic, nadopiekuńczość;• ograniczona oferta cyklicznych zajęć edukacyjnych dla rodziców;• słaby przepływ informacji o dostępnych formach wsparcia – brak jednolitej bazy kontaktów pomocowych;• deklaratywne zaangażowanie mieszkańców;• rozdrobnienie lokalne – hermetyczność środowisk w sołectwach, słaba integracja społeczności.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • dostępność szkoleń i projektów dla kadry, rodziców i dzieci; • zwiększenie oferty edukacyjnej i profilaktycznej dla rodzin; • wzrost świadomości społecznej nt. zdrowia psychicznego i wychowania; • promocja działań na rzecz dziecka i rodziny – poprawa dostępu do informacji; • dostępność funduszy zewnętrznych (projekty UE, programy krajowe); • bliskość metropolii – możliwość nawiązywania współpracy ze specjalistycznymi placówkami i organizacjami pozarządowymi; • rozwój nowoczesnych form wsparcia (online, kampanie, e-poradnictwo); • ustawowe obowiązki wspierania rodzin; • zmiany kryteriów dochodowych zwiększające dostęp do świadczeń. 	<ul style="list-style-type: none"> • pogorszenie sytuacji gospodarczej kraju – ryzyko ograniczenia środków na wsparcie społeczne; • zmiany w przepisach prawa dotyczących świadczeń i pomocy społecznej; • niestabilna sytuacja geopolityczna (wojna, migracje); • rozluźnienie więzi społecznych i rodzinnych izolacja, indywidualizm; • przeciążenie obowiązkami zawodowymi i pozalekcyjnymi, brak czasu na relacje; • rosnące problemy zdrowia psychicznego (depresje, uzależnienia, neuroróżnorodność); • brak gotowości do zmiany stylu życia; • wysoka rotacja kadry i wypalenie zawodowe; • nadmierna biurokracja, mniej czasu na pracę z rodziną; • zróżnicowane potrzeby rodzin, trudność w dopasowaniu uniwersalnej oferty; • cyfryzacja i nieświadome korzystanie z AI, ryzyko powierzchownych relacji; • brak odpowiednich narzędzi wsparcia psychologicznego i prawnego w sytuacjach kryzysowych dla nauczycieli i wychowawców

Adresaci programu

Program wspierania rodziny na lata 2026-2028 skierowany jest do dzieci, rodzin i wszystkich ich członków mieszkających na terenie Gminy.

Adresatami programu są przede wszystkim rodziny wychowujące dzieci, w tym w szczególności rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w tym również rodziny, którym została ograniczona lub odebrana władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej, a także rodziny o trudnej sytuacji materialno-bytowej i dotknięte przemocą.

Uzupełniający charakter będą miały działania powszechnie skierowane do rodzin lub ich członków, uczestników ogólnodostępnych przedsięwzięć wpisujących się w promowanie wartości i siły płynącej z rodziny oraz zdrowego stylu życia.

Adresatami programu są również rodziny wspierające oraz przedstawiciele instytucji i służb zaangażowanych w bezpośrednią pomoc rodzinom doświadczającym trudności w wychowaniu i opiece nad dziećmi.

Cele Programu

Celem głównym programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w gminie Michałowice, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Celami szczegółowymi programu są:

1. wpieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo wychowawczej;
2. podnoszenie jakości i efektywności usług na rzecz wspierania rodzin;
3. zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny;
4. wpieranie rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo wychowawczej.

Działania, sposoby realizacji, wskaźniki i harmonogram programu

CEL 1 Wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

L.P.	ZADANIE	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	HARMONOGRAM
1.1.	Zapewnienie oferty edukacyjnej poprzez min. organizowanie szkoleń i warsztatów dla rodziców i opiekunów	Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów	Placówki Oświatowe, GOPS, UG	2026-2028
		Liczba uczestników szkoleń/warsztatów		2026-2028
1.2	Organizowanie spotkań integrujących rodziny	Liczba zorganizowanych spotkań/wydarzeń	GOPS, UG, Placówki Oświatowe	2026-2028
		Liczba szkół/placówek oświatowych zaangażowanych w organizację wydarzeń	Placówki Oświatowe	2026-2028
1.4	Utworzenie i aktualizowanie bazy kontaktów pomocowych udzielających wsparcia na rzecz rodzin i dzieci	Stworzenie bazy	GOPS,	2026-2028
		Liczba podmiotów w bazie kontaktów pomocowych	Placówki Oświatowe, UG	2026-2028
1.5	Cykliczne spotkanie ukierunkowane na omawianie ważnych tematów związanych z wsparciem rodziny i monitorowaniem potrzeb w tym zakresie	Liczba zorganizowanych cyklicznych spotkań: zespołu ds. rodziny, paneli dyskusyjnych	GOPS, ZI	2026-2028

CEL 2 Podnoszenie jakości i efektywności usług na rzecz wspierania rodzin

L.P.	ZADANIE	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	HARMONOGRAM
2.1.	Szkolenia dla grup zawodowych pracujących na rzecz wspierania rodziny	Liczba szkoleń	GOPS, Placówki Oświatowe	2026-2028
		Liczba osób biorących udział w szkoleniach		2026-2028
2.2	Współpraca między specjalistami pracującymi na rzecz rodzin i dzieci	Liczba instytucji/podmiotów z którymi prowadzono współpracę	GOPS	2026-2028
2.3	Superwizja dla specjalistów pracujących na rzecz wsparcia dziecka i rodziny	Liczba spotkań	GOPS, Placówki Oświatowe	2026-2028
		Liczba osób uczestniczących		2026-2028

CEL 3 Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny

L.P.	ZADANIE	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	HARMONOGRAM
				2026-2028
3.1.	Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (bezpieczeństwo socjalne)	Liczba rodzin z dziećmi objęta pomocą społeczną.	GOPS	2026-2028
		Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych.		
		Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego.		

3.2	Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w postaci posiłków, w tym w ramach programu "Posiłek w szkole i w domu".	Liczba dzieci korzystających z programu i poza programem.	GOPS	2026-2028
		Liczba osób dorosłych korzystających z programu i poza programem.		
3.3	Udzielenie dzieciom i młodzieży stypendiów szkolnych i motywacyjnych.	Liczba osób objętych wsparciem stypendialnym szkolnym	UG, CUW	2026-2028
		Liczba osób objętych wsparciem stypendialnym motywacyjnym.		
3.4	Realizacja Programu "Rodzina 3+"	Liczba rodzin objętych programem	GOPS	2026-2028
3.5	Zapewnienie pomocy w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z dziećmi.	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem.	GOPS	2026-2028
3.6	Monitorowanie i ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	Liczba spotkań w zespole ds. oceny sytuacji dziecka.	GOPS	2026-2028
3.7	Podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	Liczba podmiotów działających na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej	GOPS	2026-2028
		Liczba spotkań zespołów ds. oceny sytuacji dziecka.		
3.8	Ponoszenie wydatków w związku z umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.	Wysokość poniesionych nakładów finansowych.	GOPS	2026-2028
		Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej.		

CEL 4 Wspieranie rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo wychowawczej

L.P.	ZADANIE	WSKAŹNIKI	REALIZATORZY	HARMONOGRAM
4.1.	Zapewnienie usługi asystenta rodziny.	Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.	GOPS	2026-2028
4.2	Prowadzenie i rozwój placówki wsparcia dziennego.	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach placówki wsparcia dziennego.		
4.3	Realizacja zajęć na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	Liczba zrealizowanych form wsparcia.	Placówki Oświatowe	2026-2028
		Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem.		
4.4	Organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci korzystających z wypoczynku.	GOPS	2026-2028
4.5	Wsparcie dzieci i młodzieży z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w dostępie do wypoczynku	Liczba dzieci korzystających ze wsparcia finansowego zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w celu zapewnienia wypoczynku.	GOPS	2026-2028
4.6	Organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń i zapobieganie izolacji w formie grup wsparcia lub samopomocy.	Liczba prowadzonych grup.	GOPS	2026-2028
		Liczba osób uczestniczących w grupach.		
4.7	Realizacja ogólnodostępnych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych.	Placówki Oświatowe	2026-2028
4.8	Organizowanie wydarzeń o charakterze integrującym dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze	Liczba zorganizowanych wydarzeń.	GOPS	2026-2028
4.9	Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa, w tym psychologicznego, terapii, mediacji i pomocy prawnej, szczególnie w zakresie	Liczba oferowanego wsparcia	GOPS	2026-2028
		Liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa		

	prawa rodzinnego.			
4.10	Pozyskanie i Organizowanie warunków do działania rodzin wspierających	Liczba opublikowanych na stronie internetowej informacji dotyczących rodzin wspierających	GOPS	2026-2028
		Liczba rodzin wspierających		
4.11	Finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające	Wysokość poniesionych nakładów finansowych.	GOPS	2026-2028

Wdrażanie, monitoring i sprawozdawczość

Koordinatorem programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Michałowice. Sformułowane w dokumencie zadania będą wdrażane przez poszczególnych realizatorów wskazanych w programie. Monitoring będzie odbywać się w oparciu o określone w programie wskaźniki. Sprawozdawczość z realizacji programu, stanowić będzie integralną część sprawozdania, o którym mowa w art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków własnych Gminy Michałowice, w szczególności ujmowanych w dziale 855 Rodzina. Program może być także finansowany ze środków pochodzących z opłat za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w ramach realizacji „Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na lata 2026-2029” ujmowanych w rozdziałach 85153 oraz 85154 w tych zadaniach, które są z nim spójne. Program będzie także realizowany ze środków zabezpieczonych na realizację zadań programu w ramach działań statutowych podmiotów realizujących program oraz może być finansowany ze środków pozyskanych z innych źródeł w tym: dotacji oraz darowizn.

Uzasadnienie

Obowiązek opracowania i przyjęcia programu wspierania rodziny wynika z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie zapisami ustawy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny jest zadaniem własnym gminy. Program uwzględnia działania niezbędne do realizacji wsparcia rodziny wynikające z ustawy oraz zdiagnozowanych potrzeb, określa działania ich wskaźniki oraz realizatorów. Program był poddany konsultacjom społecznym, będzie stanowił podstawę do podejmowania działań w obszarze wspierania dziecka i rodziny w latach 2026-2028